

U S N E S E N Í

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Sladkého a soudců JUDr. Jana Zavřela a JUDr. Petry Flídové, v řízení o pozůstalosti po **J.B.**, narozeném XXXXX, naposledy bytem XXXXX, zemřelém 1.5.2016, jehož účastníky jsou: **1/ B.B.**, narozena XXXXX, bytem XXXXX, zastoupená JUDr. Hanou Plátěnkovou, advokátkou se sídlem Borová 1, Brno, **2/ J.B.**, narozen XXXXX, bytem XXXXX, zastoupený JUDr. Petrem Poledníkem, advokátem se sídlem Příkop 4, Brno, **3/ J.B.**, narozen XXXXX, bytem XXXXX, **4/ J.O.**, narozena XXXXX, bytem XXXXX, o odvolání J.O. proti usnesení Městského soudu v Brně z 24.11.2016 čj. 59 D 738/2016-117, takto:

Usnesení soudu prvního stupně se v odvoláním napadeném výroku III. **potvrzuje.**

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví označeným usnesením soud rozhodl, že odkazuje Ing. J.B. (výrok I.), J.B. (výrok II.) a J.O. (výrok III.), aby ve lhůtě dvou měsíců od právní moci tohoto usnesení podali u Městského soudu v Brně návrh na určení, že nejsou listinou o vydědění nepominutelných dědiců, pořízenou J.B. dne 9.12.2015, vyděděni a lze mít za to, že jsou nepominutelným dědici, a to proti B.B. Dále jim soud uložil, aby o podání žaloby vyrozuměli soud, který vede řízení o pozůstalosti, a poskytl jim rovněž poučení, že nebude-li žaloba ve lhůtě podána, soud v řízení o pozůstalosti ukončí účast toho, kdo měl žalobu ve lhůtě podat. Výrokem IV. soud řízení přerušil.

Soud prvního stupně vyšel z toho, že zůstavitel byl v době úmrtí ženatý, jako v úvahu přicházející dědice v první třídě dědiců zanechal manželku B.B. a děti J.B., J.B. a J.O., každého z nich k jedné čtvrtině pozůstalosti (§ 1635 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále „o.z.“). Zůstavitel učinil dvě pořízení pro případ smrti, a to závěť, kterou ustanovil dědičkou veškerého majetku manželku B.B., a listinu o vydědění, v níž vydědil svoje potomky (dceru J.O. a syny J.B. a J.B.), z důvodu, že o něj neprojevovali zájem, který by o svého otce projevovali měli. B.B. a J.B. prohlásili, že závěť z 9.12.2015 a listinu o vydědění nepominutelných dědiců z 9.12.2015 uznávají za pravé (od zůstavitele pocházející) a platné (naplňující zákonné podmínky platnosti), J.B. však vyjádřil nesouhlas s důvody vydědění uvedenými v listině o vydědění s tím, že tyto nebyly dány. Stejně tak vyjádřili nesouhlas s důvody vydědění J.O. a J.B., kteří navíc zpochybnili platnost obou pořízení s tím, že okolnosti, kdy zůstavitel učinil uvedená pořízení jen pět měsíců před smrtí, přičemž jejich obsah neodpovídá zůstavitelem za života deklarované vůli o tom, jak pořídí o svém majetku, napovídají, že byly učiněny pod nátlakem manželky zůstavitele.

Soud vyslovil, že rozhodnutí o dědickém právu (t.j. o tom, zda uvedení potomci zůstavitele jsou či nejsou listinou pořízenou zůstavitelem dne 9.12.2015 vyděděni a lze či nelze

mít za to, že jsou nepominutelnými dědici) závisí na zjištění sporné skutečnosti (zda byly dány důvody pro platné vydědění uvedených potomků zůstavitelem), proto podle § 170 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních (dále „z.ř.s.“), odkázal uvedené potomky zůstavitele v souladu s § 1673 odst. 2 o.z., aby uplatnili své právo podáním žaloby u soudu, neboť tvrdí, že byli vydědění neprávem. Při posouzení otázky, u kterého v úvahu přicházejících dědiců je dědické právo méně pravděpodobné, vycházel soud ze skutečnosti, že obě pořízení pro případ smrti z 9.12.2015, splňují základní formální náležitosti tak, jak jsou předepsány v § 1537 a násl. a § 1646 odst. 1 o.z. Soud také odkázané nepominutelné dědice poučil o tom, že nebude-li žaloba ve lhůtě podána, případně bude-li řízení o žalobě zastaveno nebo bude žaloba odmítnuta, pak platí, že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch toho, kdo měl své právo uplatnit žalobou. V uvedených případech, nebo pokud soud rozhodne o tom, že dědické právo žalobci nespovídá, soud v řízení o pozůstalosti účast odkázaných dědiců usnesením ukončí a při rozhodnutí o pozůstalosti se k jejich dědickému právu nadále nepřihlíží (§ 169 odst. 2 z.ř.s.).

Proti tomuto usnesení podala J.O. (dále rovněž „odvolatelka“) odvolání, v němž uvedla, že se s otcem stýkala, starala se o něj, celá její rodina jezdila do Brna, vozila jemu i B.B. dárky. Dříve ji otec s jeho manželkou navštěvovali v Rakousku a bydleli u ní v domě. Jeho poslední roky ho často navštěvovala, asi před rokem jí otec sdělil jeho poslední vůli, nechtěl dům odkázat manželce, manželství nebylo harmonické, paní B. měla zájem jen o jeho peníze, penzi a dům. Otec jí řekl, že dům odkázal jejím (odvolatelčiným) dětem. Otec před paní B. vše zamykal, neměla přístup k jeho věcem a penězům. Proto pět měsíců před jeho smrtí, když se otec nemohl fyzicky bránit, zničila tu pravou závěť a donutila pod fyzickým a psychickým tlakem toto vydědění jeho dětí podepsat. N. jí dala před několika týdny informaci, že počká, jak dopadne řízení ohledně žaloby jejího bratra J.B. a podle toho bude znovu ještě jednou řízení o pozůstalosti projednáváno. Najednou je to jinak a tři dědici jsou nuceni podat žalobu u soudu, i když ten soud bude jistě všechny dědice jako svědky vyslýchat. Nevidí žádnou logiku a nutnost těchto kroků, a proto podává odvolání. Napadá rozhodnutí, že je nucena podat žalobu u soudu, je všem známé, že bratr J.B. podal žalobu proti paní B.B., a proto by bylo logické, aby se rozhodnutí o dědictví ještě jednou projednávalo až po rozhodnutí soudu o jeho žalobě. Žádá proto o nové rozhodnutí o dědictví až po rozhodnutí soudu o žalobě proti paní B.B.

Krajský soud v Brně, jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o.s.ř.), po zjištění, že odvolání bylo podáno v zákonné odvolací lhůtě (§ 204 odst. 1 o.s.ř.), osobou k tomu oprávněnou (§ 201 o.s.ř.), a že směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je odvolání přípustné (§ 201, § 202 a contrario o.s.ř.), usnesení soudu prvního stupně v odvoláním napadeném výroku III., kterým byla J.O. odkázána k podání žaloby na určení, že není listinou o vydědění nepominutelných dědiců, pořízenou J.B. dne 9.12.2015, vyděděna, a že lze mít za to, že je nepominutelným dědicem, jakož i řízení jeho vydání předcházející, přezkoumal.

Právní moc výroků I. a II. kterými byli J.B. a J.B. odkázáni k podání žaloby ve sporném řízení, není odvoláním J.O. dotčena, neboť každým ze žalobců byly uplatněny skutkově samostatné nároky (§ 206 odst. 2 o.s.ř.).

Rozsah přezkumu odvoláním napadeného usnesení odvolacím soudem byl dán odvoláním, které za sebe podal jen jeden z účastníků řízení, kteří byli odkázáni k podání žaloby ve sporném řízení. Práva těchto účastníků, vyplývající z ustanovení občanského zákoníku, která

upravují dědění, nejsou nedílné povahy, dědické právo každého z nich vychází ze samostatného skutkového základu. K podání žaloby o určení dědického práva v řízení, v němž je řešena otázka existence důvodů vydědění (uvedených v listině o vydědění), je samostatně legitimován každý z vyděděných potomků zůstavitele. Pokud by žalobu z odkazu v dědickém řízení jeden z nich ve stanovené lhůtě nepodal, v důsledku čehož by se k němu v dalším průběhu dědického řízení nepřihlíželo (§ 1672 o.z.), mohli by se další z nich žalobou samostatně domáhat určení svého dědického práva. Protože žalobci nejsou v projednávané věci nerozlučnými společníky (§ 91 odst. 2 o.s.ř.), lze na základě odvolání podaného jen J.O. přezkoumávat rozhodnutí soudu prvního stupně pouze v části výroku, kterou byla J.O. odkázána k podání žaloby ve sporném řízení k určení svého dědického práva.

Uplatňuje-li právo na dědictví více osob a odporují-li si, odkáže soud toho z dědiců, jehož právní důvod je slabší, aby své právo uplatnil žalobou. Nepodá-li tento dědic žalobu ve lhůtě určené soudem, nezaniká sice jeho dědické právo, avšak při projednání pozůstalosti se k němu nepřihlíží (§ 1672 o.z.).

Nepominutelný dědic vyděděný neplatně má právo na povinný díl; byl-li zkrácen na čisté hodnotě povinného dílu, má právo na jeho doplnění (§ 1650 o.z.).

Uvede-li zůstavitel důvod vydědění, odkáže se k podání žaloby potomek, který tvrdí, že byl vyděděn neprávem. Není-li důvod vydědění uveden, odkáže se k podání žaloby ten, kdo má dědit na jeho místě (§ 1673 odst. 2 o.z.).

V případě, že pro vyřešení sporu o dědické právo je třeba prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, soud usnesením odkáže toho z účastníků, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, aby své právo uplatnil žalobou; k podání žaloby určí lhůtu, která nesmí být kratší než 2 měsíce (§ 170 odst. 1 z.ř.s.).

Nebyla-li žaloba ve lhůtě podána, bylo-li řízení o žalobě zastaveno nebo byla-li žaloba odmítnuta, platí, že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch toho, kdo měl své právo uplatnit žalobou (§ 170 odst. 2 z.ř.s.).

Vyplývá-li z odstavce 2 nebo z rozhodnutí soudu o žalobě, že dědické právo nespovídá některému z dosavadních dědiců, soud usnesením jeho účast v řízení ukončí. Ustanovení § 169 odst. 2 se použije obdobně (§ 170 odst. 3 z.ř.s.).

Dědické právo těch, jejichž účast v řízení byla podle odstavce 1 ukončena, nezaniká, v řízení a při rozhodnutí se však k němu nadále nepřihlíží (§ 169 odst. 2 z.ř.s.).

Jak vyplývá z citované právní úpravy a skutečností zjištěných soudem prvního stupně (uvedených v odůvodnění napadeného usnesení), zůstavitel v listině o vydědění uvedl důvod vydědění, vyděděná J.O. tvrdí, že důvody vydědění nebyly dány, že byla vyděděna neprávem (§ 1650 o.z. užívá termín „neplatné vydědění“), byla proto soudem odkázána, aby podala žalobu, v níž bude prokazovat, že je dědičkou po zůstaviteli, a že důvody vydědění, jak je uvedl zůstavitel, nebyly dány.

Odvolací soud považuje postup soudu prvního stupně za správný a akceptuje i to, že odvolatelka byla odkázána k podání žaloby nejen na určení jejího dědického práva (že je nepominutelným dědicem zůstavitele), ale současně i na určení sporné skutečnosti, resp. právní otázky, která je pro takovéto určení významná (že není listinou o vydědění nepominutelných

dědiců vyděděna), i když tyto představují jen posouzení předběžné otázky, která se v zásadě neuvádí ve výroku, ale jen v odůvodnění.

Zbývá dodat, že bude-li žaloba J.O. podána, bude se soud tuto žalobu projednávající zabývat všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí o žalobě, které v řízení vyjdou najevo, tedy i skutečnostmi zpochybňujícími platnost pořízení zůstavitele pro případ smrti, namítanými účastníky.

Nelze přisvědčit úvahám odvolatelky o tom, že bude logické vyčkat s podáním žaloby na výsledek řízení o žalobě podané J.B.. K tomu lze odkázat na shora uvedený výklad o samostatnosti dědických práv každého z nepominutelných dědiců, odkázaných k podání žaloby. Pokud odvolatelka žalobu podle odkazu nepodá (tedy i ve lhůtě ve výroku uvedené), bude to mít pro ni ten důsledek, že při projednání pozůstalosti nebude k jejímu dědickému právu přihlíženo (viz poučení shora).

Z uvedených důvodů odvolací soud usnesení soudu prvního stupně v odvoláním napadeném výroku III. jako správné potvrdil (§ 219 o.s.ř.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání, které je však přípustné jen tehdy, jestliže Nejvyšší soud dospěje k závěru, že je v něm řešena otázka hmotného nebo procesního práva a odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu nebo která v rozhodování Nejvyššího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je Nejvyšším soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být Nejvyšším soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je třeba podat do dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí u Městského soudu v Brně, rozhodovat o něm bude Nejvyšší soud v Brně, který jediný je oprávněn zkoumat jeho přípustnost (§ 237, § 239, § 240 odst. 1 o.s.ř.).

Brno 21. září 2017

JUDr. Petr Sladký, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jarmila Vilkusová